Taiteen edistämiskeskus LAUSUNTO

31.5.2018

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle

Asia: K 11/2018 vp Hallituksen vuosikertomus 2017 / Luovien alojen työelämä

Luovien alojen työllisyyttä edistävät palvelut

Luovien alojen näkökulmasta toimet, joita hallitus on tehnyt mm. luomalla uuden Business Finlandin toimintamallin (yhden luukun periaate) sekä käynnistämällä valmennuspalvelun ensimmäistä työntekijäänsä palkkaaville yksinyrittäjille, ovat oikean suuntaisia. Innovaatiosetelin käyttöönotto on muodostanut aidosti uutta liikevaihtoa kulttuurialan pienyrittäjille.

Kuten tuoreessa Taide ja kulttuuri osana alueiden kehitystä -raportissa (OKM/26/040/2015) todetaan, tulee Business Finlandin kautta saatavien kasvupalveluiden olla jatkossakin saatavilla kaikkialla. Samoin on huolehdittava myös siitä, että maakuntauudistuksen yhteydessä maakunnille siirtyvät neuvonta- ja ohjauspalvelut jatkuvat saumattomasti.

Hallitusohjelman taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta edistävät kärkihankkeet ovat osaltaan edistäneet luovien alojen työllisyyttä: Prosenttiperiaatteen laajentamiseen liittyvien kärkihankkeiden kautta on syntynyt innostavia esimerkkejä luovien alojen osaajien uudenlaisista työllistymisen muodoista sote-sektorilla. Tällaista kokeilutoimintaa on syytä jatkaa myös tulevaisuudessa ja laajentaa taiteilijan asiantuntijuuden laajempaa käyttöönottoa yhteiskunnassa.

Taiteen ja kulttuurin kytkeminen kestävään kehitykseen

Valtioneuvoston linjaus kestävän kehityksen painopisteistä linkittyy suoraan taide- ja kulttuurialojen asiantuntijuuteen. Kestävän kehityksen tavoitteet edellyttävät toteutuakseen yleistä toimintakulttuurin muutosta. Toimintakertomuksessaan hallitus toteaa käynnistäneensä jo innovatiivisten hankintojen osaamiskeskuksen sekä kestävän kaupunkikehityksen ohjelman. Näiden rinnalle tarvitaan ripeitä toimenpiteitä kansalaisten kulutus- ja käyttäytymistottumuksien muuttamiseksi ja uuden toimintakulttuurin luomiseksi.

Eduskunnan kertomusvuonna hyväksymä ns. Faron puiteyleissopimus (HE 87/2017) ohjaa hyödyntämään kulttuurista osaamista osana demokratian, konfliktien ehkäisyn ja yhteisöjen välisen vuoropuhelun kehittämistä. Yleissopimuksen henki velvoittaa hyödyntämään tähän aihepiiriin kytkeytyvää osaamista jatkossa aiempaa tehokkaammin kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseksi.

Luovat alat työn murroksen pilottitoimialana

Monilla luovilla aloilla on jo nyt sellaiset työskentelyolosuhteet, joiden arvellaan koskevan tulevaisuudessa koko yhteiskuntaa (Kohti jaettua ymmärrystä työn tulevaisuudesta, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisu 33/2017), työ on sirpalemaista ja epävarmaa. Luovat alat muodostavat pilottitoimialan, jossa olisi mahdollista kokeilla erilaisten verkostomaisten alustojen toimintaa, asenneilmapiriin kehittämistä ja erilaisia työn muodostumista ja jatkuvuutta edistäviä prosessimalleja. Näitä luovilta aloilta saatuja kokemuksia voitaisiin soveltaa myös muille toimialoille.

Toinen luovan työn rakentumista edistävä toimenpide mainitaan professori Anne Brunilan Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi -työryhmän raportissa (Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:18): Luovien osaajien tulisi tuotteistaa osaamisensa paremmin agenttien ja muiden välittäjätoimijoiden avulla ja siten luovien osaajien tarjontaa tulisi saada

potentiaalisten hankkijayritysten tietoon. Taiteen edistämiskeskuksessa on vuoden 2018 alussa käynnistynyt Taiteilijan asiantuntijuuden ja välittäjätoiminnan kehittämisohjelma. Välittäjätoiminnan vahvistaminen tarvitsee strategisia investointeja mm. Business Finlandin ja OKM:n rahoitusinstrumenttien kautta.

Lopuksi

Luovat alat sisältävät volyymiltaan, rakenteiltaan ja osaamiseltaan monia hyvin erilaisia toimialoja. Siksi on tärkeää tunnistaa toimialakohtaiset kehittämistarpeet ja näiden sisältämät arvonluontipotentiaalit. Luovien alojen potentiaali aineettomassa arvonluonnissa tunnistetaan, mutta tämän rakentuminen työllisyydeksi ja palveluiksi vaatii toimialakohtaista strategista ajattelua ja investointeja.

Vaasassa 31.5.2018

Antti Huntus

Erityisasiantuntija

Taiteen edistämiskeskus